

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗΣ

ΤΕΧΝΗ-ΧΑΡΙΣΜΑ-ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ

Ἵπὸ

ΑΓΝΗΣ ΠΑΒΕΪ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ' ΟΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ

Διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς φυλῆς τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, πηγὴ μας εἶναι, φυσικὰ, ἡ Παλαιὰ Διαθήκη. Γνωρίζομεν τὰ τῆς αἰχμαλωσίας των εἰς τὴν Αἴγυπτον, ἡ ὁποία πιθανολογεῖται περὶ τὸ 1400 π.Χ., περὶ τῆς τεσσαρακονταετοῦς περιπετείας των ἀνὰ τὴν ἔρημον καὶ περὶ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ μικροῦ των βασιλείου τῆς Ἰουδαίας.

Ἡ λωρίς αὐτῆ γῆς, ὡς ἐκ τῆς τοποθεσίας της ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς Μεσογείου, μεταξὺ Αἰγύπτου καὶ τῶν χωρῶν τῶν Χιτιτιῶν, Συρίων, Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων, ἦτο προσωρισμένη νὰ ὑποστῇ περιπετείας καὶ ταραχάς. Ἦτο τόσον πολὺ σπουδαία ἐμπορικὴ ἀρτηρία, ὥστε οἰαδῆποτε ἀπὸ τὰς ἀνατολικὰς αὐτὰς δυνάμεις ἐκυριάρχει κατὰ καιροὺς, τὴν παρηνόχλει ἀπὸ τῆς πλευρᾶς αὐτῆς, ἐνῶ ἡ Αἴγυπτος τῆς ἐπετίθετο ἀπὸ δυσμῶν. Ἡ Ἰουδαία δὲν εἶχε καμμίαν ἄλλην σημασίαν διὰ τὴν ἐκάστοτε κυρίαρχον αὐτοκρατορίαν—ἐκτὸς μόνον ὡς ἐμπορικὴ ἀρτηρία—ἦτο παρὰ πολὺ μικρὰ καὶ δὲν εἶχεν οὔτε πλοῦτον μεταλλικὸν οὔτε καὶ ἀγροτικὰς δυνατοτήτας.

Ὅπως ἤδη ἀνεφέραμεν, κατὰ τὸν ὄγδον καὶ τὸν ἔβδομον αἰῶνα π.Χ. οἱ Ἀσσύριοι ἐποφθαλμιοῦσαν τὴν Αἴγυπτον, καὶ ἡ πορεία των διεξήγετο μέσον Ἰουδαίας, ἐξ οὗ καὶ αἱ ἀκατάπαυστοι ἐπιθέσεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὸ Δεύτερον Βιβλίον τῶν Βασιλειῶν. Οἱ Ἰουδαῖοι ἦσαν ἀπορροφημένοι διανοητικῶς ἀπὸ τὰς ἐχθροπραξίας τῶν Μωαβιτῶν, τῶν Χανααίων, τῶν Μαδιανιτῶν

καὶ τῶν Φιλισταίων. Ἦσαν αἰχμάλωτοι τῶν Ἀσσυρίων κατὰ τὸν ὄγδον αἰῶνα π.Χ., ἀλλὰ κατάρθωσαν καὶ πάλιν ν' ἀπελευθερωθῶν. Ἀργότερα πάλιν ὑπέκυψεν ἡ Ἰουδαία καὶ ἐπηκολούθησεν ἡ αἰχμαλωσία των εἰς τὴν Βαβυλῶνα. «Καὶ τοὺς ἐκφυγόντας τὴν μάχαιραν μετεκόμισεν εἰς Βαβυλῶνα (ὁ Ναβουχοδονόσωρ), ὅπου ἦσαν δοῦλοι εἰς αὐτὸν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ μέχρι τοῦ καιροῦ τῆς βασιλείας τῶν Περσῶν» (2ον χρον. XXXV 20).

Ἐπίδρασις τῆς ἐν Βαβυλῶνι αἰχμαλωσίας ἐπὶ τῆς ἐξελιξέως των

Ἡ αἰχμαλωσία αὐτῆ παρετάθη ἐπὶ δύο αἰῶνας, καὶ ὅταν, ἐπανακτήσαντες τὴν ἐλευθερίαν των, οἱ Ἰουδαῖοι ἐπέστρεψαν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, εἶχον μεταβληθῆ. Ὁ ἱστορικὸς H. G. Wells λέγει: «Οἱ Ἑβραῖοι ἐπῆγαν εἰς τὴν Βαβυλῶνα βάρβαροι καὶ ἐπέστρεψαν πολιτισμένοι». Αὐτὸ ἴσως νὰ εἶναι ὑπερβολή, ἀλλ' ἀσφαλῶς ἐπέστρεψαν κομίζοντες ἀφθονον ὕλικὸν διὰ τὴν γραφὴν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

Ὁ Σαρδανάπαλος εἶχεν ἤδη κάμει τὴν συλλογὴν τῆς μεγάλης του βιβλιοθήκης καὶ ἦτο περίοδος πολλῆς σοφίας καὶ ἱστορικῶν ἐρευνῶν εἰς τὴν Βαβυλῶνα. Πλεῖσται ἐκ τῶν ἀφηγήσεων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὡς λ.χ. τὰ περὶ Δημιουργίας, Κατακλυσμοῦ καὶ γεννήσεως τοῦ Μωυσέως καὶ τῆς ἀποκρύψεως τοῦ ἐντὸς τοῦ καλάθου ἐκ φυτῶν θαλάσσης καὶ πίσεως, ἀνευρίσκονται εἰς παλαιότεραν λογοτεχνίαν τῆς Βαβυλῶνος.

Ἡ θρησκεία τῶν Ἑβραίων

Πάντως οἱ Ἑβραῖοι ὑπῆρξαν ὁ πρῶτος μονοθεϊστικὸς λαός. Ἀπὸ τῆς αὐγῆς τῆς ἱστορίας των ἐλάτρευον ἕνα θεὸν τοῦ Ἠλίου, τὸν Ἰεχωβά, ἀνώτερον ὅλων τῶν ἄλλων θεῶν. Ἐδημιούργησαν ἕνα ἰδανικὸν Δικαιοσύνης, καὶ ὁ Ἰεχωβά ἀνεκηρύχθη ὁ δίκαιος Θεὸς τοῦ κόσμου ὅλου, καὶ ἐθεώρουν τὸν ἑαυτὸν των «ἐκλεκτὸν λαὸν τοῦ Ὑψίστου». Ἐπίστευαν ὅτι αἱ δυστυχίαι καὶ αἱ ἀσθένειαι ἦσαν ἐκδηλώσεις τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐστηρίζοντο περισσότερο ἐπὶ τῆς θείας ἢ ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης βοήθειας. Διετήρουν ἐν τούτοις τὸν μῦθον «τοῦ ὄφους» ὡς πρὸς τὰς γνώσεις καὶ τὴν σοφίαν εἰς πᾶν ὅ,τι ἀφεώρα τὸ σῶμα καὶ τὴν λειτουργίαν του.

Ἔθιμα εἰς τὴν Ἱατρικὴν καὶ τὴν Ὑγιεινὴν, καὶ πρόοδοι εἰς τὴν Χειρουργικὴν

Οἱ Ἑβραῖοι εἰσήγαγον τὴν περιτομὴν διὰ τῆς χρήσεως ὀξέος μαχαιριδίου. Διαβάζομεν εἰς τὴν Ἔξοδον (IV. 25) ὅτι ἡ Σεπφώρα, ἡ γυναῖκα τοῦ Μωυσέως, «λαβοῦσα λιθάριον κοπτερὸν διέτεμε τὴν ἀκροβυστίαν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς». Εἶχον φαρμακοποιούς ἐπαγγελματίας καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος μαίας. Ἐπεριποιούντο τὰ τραύματα με ἔλαιον, οἶνον καὶ βάλαμον—συνήθεις μέθοδοι τῆς ἐποχῆς αὐτῆς—ἐχρησιμοποιοῦν ράμματα καὶ ἐπιδέσμους, καὶ ἐτόνωναν τὰ χεῖλη νωπῶν τραυμάτων πρὸς ἐπίτευξιν ταχύτερας ἐπούλωσης.

Ὁ Μωυσῆς διέταξε αὐστηρὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῶν τροφῶν, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐποπτείας τῶν κρεάτων, καὶ ἐπέβαλε γενικὰς διατάξεις καὶ περιορισμοὺς διαιτητικούς. Ὁρίσθησαν τακτικαὶ νηστεῖαι, ὡς καὶ χρῆσις ὀρισμένων καθαρτικῶν πρὸς περιφρούρησιν τῆς ὑγείας.

Ἦσαν ἐξοικειωμένοι με βεντούζες, ἀφαιμάξεις καὶ τὴν ἐπίθεσιν βδελῶν. Εἰς τὴν ἀνωτέραν των χειρουργικὴν ἀναφέρονται ἡ καισαρική τομή, ἀκρωτηριασμοί, καὶ ἡ διὰ τρυπάνου διάτρησις τοῦ κρανίου, ἐπεμβάσεις πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὁποίων ἐχορηγοῦντο ναρκωτικά.

Ἐπίσης κατεσκευάζον δεκανίκια καὶ τεχνητὰ μέλη. Ἐπικρατεῖ ἐν τούτοις ἡ γνώ-

μη ὅτι ἡ ὑγιεινὴ των ἐβασίζετο κατὰ μέγα μέρος ἐπὶ τῶν ἐφαρμοζομένων εἰς τὴν Βαβυλῶνα καὶ τὴν Ἀσσυρίαν μεθόδων. Ἄλλοτε ἐθεωρεῖτο ὅτι ἦτο κυρίως δημιουργη-μα τῶν Ἰουδαίων, ἐν τούτοις φαίνεται γνώμη ἐσφαλμένη, καθ' ὅ,τι με τὸν ροῦν τῶν διεθνῶν ἐπαφῶν μεταξὺ Νείλου καὶ Εὐφράτου, ὁ λαὸς τοῦ Ἰσραὴλ κατεκλύζετο ἀπὸ ρεύματα πολιτισμοῦ, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, χωρὶς ἀμφιβολίας, ἀφωμοίωσε πλεῖστα ὅσα.

Τὸ ἐβραϊκὸν Σάββατον, παρέχον ἐβδόμην ἡμέραν ἀναπαύσεως, εἶχε σημαντικὴν ἀξίαν διὰ τὴν ὑγίαν τόσοσιν τοῦ σώματος ὅσον καὶ τοῦ πνεύματος, ἀλλ' ὅπως ἔχομεν ἤδη ἀναφέρει, ἐνδέχεται καὶ αὐτὸ νὰ τὸ εἶχον προσλάβει ἀπὸ τὴν Βαβυλῶνα.

Προληπτικὴ Ἱατρικὴ

Οἱ Ἑβραῖοι, ἐν τούτοις, κατέχουν δικαιολογημένην θέσιν εἰς τὴν ἐξιστόρησιν αὐτῆν, ὡς ἰδρυταὶ τῆς προληπτικῆς ἱατρικῆς καὶ ὡς θεμελιωταὶ μέτρων κοινωνικῆς ὑγιεινῆς. Ἐπέβαλον συστηματικὰς ὁδηγίας διὰ τὴν ἐπαφὴν με ἀκάθαρτα ἢ μολυσμένα ἀντικείμενα, κάθαρσιν τῶν γυναικῶν μετὰ τὸν τοκετόν, καὶ ὄρους ὑγιεινῆς καὶ τροφῆς τῶν νεογνῶν. Ἐδωσαν σαφεῖς καὶ ἐκτενεῖς ὁδηγίας διὰ τὴν πρόληψιν τῆς ἐξαπλώσεως λοιμωδῶν νόσων, διὰ τὴν ἀπομόνωσιν ὅσων ἔχουν προσβληθῆ, καὶ τὴν ἐνδεικνυμένην ἀπολύμανσιν, ἐπίσης καὶ διὰ τὴν καῦσιν τοῦ ἱματισμοῦ τοῦ πάσχοντος καὶ τὴν ἀπόξυσιν τῶν τοίχων τοῦ δωματίου. Τὸ *Λευιτικὸν* (XIII ὡς XV) δίδει περιγραφὴν τῆς διαγνώσεως καὶ ἔρων προληπτικῶν τῆς λέπρας, τῆς ψώρας καὶ τῆς γονορροίας. Οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν οἱ πρῶτοι ποὺ ἐπεχείρησαν ν' ἀσχοληθοῦν με τὰς μολύνσεις κατὰ τρόπον λογικὸν καὶ σώφρονα.

Ἀνατομία καὶ Φυσιολογία

Τὸ *Ταλμουδ* ἀναφέρει τὰς ἐπικρατούσας τότε ἰδέας περὶ ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας ἢ πρώτη πιθανὸν νὰ ἐδιδάσκετο εἰς τὰ σφαγεῖα διὰ τῆς ἐπιδείξεως σφαγίων. Διαπιστοῦται ὅτι ὁ σκελετὸς συνίσταται ἀπὸ 248 ὀστέα. Ἡ ἀναπνοὴ παραβάλλεται με καῦσιν, τὸ ἧπαρ θεωρεῖται ὅτι τροφοδοτεῖ τὸ αἷμα, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ βασικὴ ἀρχή, καὶ ἡ

καρδία εἶναι τὸ ὄργανον τὸ σημαντικώτερον διὰ τὴν ζώην. Ἄλλαι φυσιολογικαὶ ἀντιλήψεις εἶναι, ἐν τούτοις, ἐντελῶς φαντασιώδεις καὶ ἀπέχουν τῆς πραγματικότητος. Τὸ αὐτὸ ἔβηκεν συνέβαινε καὶ μὲ ὅλας τὰς ἄλλας φυλάς καὶ ἴσχυον ἐπὶ πολλὰς ἀκόμη ἑκατονταετίας.

Φιλοξενία τῶν Ἑβραίων

Χαρακτηριστικὸν τῆς θρησκείας τῶν Ἑβραίων, ἡ ὁποία ἀσφαλῶς ἔδωκεν ὥθησιν διὰ τὴν παροχὴν φροντίδων εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, ἦτο ἡ ὑποχρέωσις τῆς φιλοξενίας, καὶ ὄχι μόνον διὰ τοὺς ὁμοεθνεῖς των, ἀλλὰ καὶ

διὰ «τὸν ξένον τὸν ἐντὸς τῶν πυλῶν των». Τοῦτο ἐξειλίχθη εἰς συστηματικὴν ἀγαθοεργίαν, ἡ ὁποία ἴδρυσεν «ξενῶνας» καὶ ὠργάνωσεν ἐπισκέψεις εἰς τοὺς πάσχοντας. Ἡ θρησκεία των τοὺς ἐπέβαλλε νὰ δίδουν τὸ ἕν δέκατον τῆς περιουσίας των εἰς ἔργα φιλανθρωπίας καὶ αἱ διατάξεις περὶ ὑγιεινῆς ἐδιδάσκοντο εἰς τὸν πληθυσμὸν ἀπὸ τὸν καιρὸν τοῦ Μωυσέως. Ἐως τότε ἦσαν τὸ ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν ἱερέων, ὅπως ἦσαν καὶ γενικώτερον εἰς τὴν πλειονότητα τῶν ἄλλων ἐθνῶν.

Μετάφρασις

M. M. ΝΕΓΡΟΠΟΝΤΗ

Η ΣΤΕΙΡΩΣΙΣ ΣΑΝ ΠΕΙΡΑΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ

Πρὶν ἀπὸ λίγες ἐβδομάδες, μία διεθνὴς ομάδα ἀπὸ 22 κοινωνιολόγους, ποὺ ἔπαιρναν μέρος σ' ἓνα συνέδριον στὴν Οὐάσιγκτον, ἔκαμαν μιὰν ἐπίσκεψιν σὲ μιὰ ἰδιότυπην κλινικὴν, τὸν Γουέρρεγκτον, σὲ ἀπόστασι 80 χιλιομέτρων, γιὰ νὰ ἔχουν προσωπικὴ ἀντίληψιν πάνω σ' ἓνα κοινωνικὸ πείραμα ποὺ προκαλεῖ μεγάλας συζητήσεις ἢ ἀκόμα καὶ σάλο, ἰδιαίτερα στοὺς κόλπους τοῦ κλήρου. Στὸ νοσοκομεῖο αὐτὸ γίνεται στειρώσις τῶν γυναικῶν ποὺ δὲν θέλουν νὰ ἀποκτήσουν τέκνα, εἴτε γιὰ λόγους υγείας εἴτε γιὰτὶ δὲν εἶναι σὲ θέσιν νὰ τὰ μεγαλώσουν. Στὸ διάστημα τῶν δύομισι χρόνων ποὺ λειτουργεῖ ἡ κλινικὴ, ἔγιναν 63 ἐπεμβάσεις στειρώσεως. Ἡ κλινικὴ λειτουργεῖ μὲ βάσιν ἓναν ἀπὸ τοὺς λίγους νόμους ποὺ ἐπιτρέπουν τὴν στειρώσιν γυναικῶν ἄνω τῶν 21 ἐτῶν, ἂν τοῦτο κριθῆ ἀναγκαῖον ἢ ἐπιτρεπτό ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους γιαιτρούς. Λόγοι υγείας καὶ πενία ἀναφέρονται σάν αἰτιολογικὰ γιὰ μιὰ στειρώσιν. Ὁ νόμος αὐτὸς ἰσχύει μόνον σ' αὐτὴν τὴν πολιτείαν.

Τὸ πρόγραμμα τῆς κλινικῆς καὶ ὁ σκοπὸς τῆς δέχτηκαν πολλὰς ἐπιθέσεις, ἰδιαίτερα ἀπὸ τὸν ἄμβωνα, ἀλλὰ δὲν ἔλειψαν καὶ οἱ ἐγκρίσεις. Ἰδιαίτερα ἡ κοινωνικοοικονομικὴ πλευρὰ τοῦ προγράμματος δέχτηκε τὰ πρῶτα καὶ σφοδρότερα κτυπήματα. Ὁ Ρωμαιοκαθολικὸς Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Οὐάσιγκτον διακήρυξε πᾶς ἡ κλινικὴ τοῦ Γουέρρεγκτον ἐξυπηρετεῖ ὁμοῦς ὑλιστικὸς καὶ ἐγωιστικὸς σκοποὺς καὶ ἀποβλέπει στὴν μείωσιν τῶν φορολογιῶν τῆς κομητείας τοῦ Φώκιερ, ἡ ὁποία εἶναι ὑποχρεωμένη νὰ πληρῶνῃ ἐπιδόματα σὲ ἀναξιοπαθοῦντες πολίτες. «Πτωχοὶ ἄνθρωποι—δήλωσε ὁ Ἀρχιεπίσκοπος—πείθονται ἀπὸ γιαιτροὺς μὲ μειωμένη αἴσθησιν ἐθύνης νὰ παίρουν θέσιν κατώτερη ἀπὸ ἐκείνη ποὺ κατέχουν οἱ κοινοὶ ἄνθρωποι καὶ νὰ υποβάλλωνται σ' ἓναν ταπεινωτικὸν ἀκρωτηριασμό.» Ὁ Ρω-

μαιοκαθολικὸς Ἀρχιεπίσκοπος προσέθεσε ὅτι τὸ ἔργο τῆς κλινικῆς εἶναι προσβολὴ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, πρὸς τὴν πολιτείαν, ποὺ ὀφείλει νὰ μὴν ἐπιτρέπῃ τὴν ὑπαρξὶ πτωχῶν, πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ πρὸς τὴν ἀνθρώπινην ἀξιοπρέπεια.

Ἐπακολούθησαν καὶ ἄλλοι θρησκευτικοὶ λειτουργοὶ μὲ τίς δικῆς τους γνώμες. Στὴ Νέα Ὑόρκη, ὁ Ραββίνος Τζαΐη Κάουφμαν δήλωσε: «Ἡ ἐθελοντικὴ στειρώσις ἀποτελεῖ πρόκλησιν κατὰ τοῦ Θεοῦ, γιὰτὶ ἐπεμβαίνει στὴ θεῖαν οἰκονομίαν. Ἄντι νὰ καταφεύγουμε στὶς στειρώσεις, εἶναι εὐνόητο ὅτι πρέπει νὰ αἴρωμε τὰ αἷτια ποὺ ὀδηγοῦν στὶς στειρώσεις, ἰδιαίτερα μάλιστα ὅταν αὐτὰ εἶναι λόγοι οἰκονομικοὶ. Εἶναι ἀδιάνοητο νὰ ἀκρωτηριάζωμε τίς δυνατότητες νέων γυναικῶν, ποὺ ἐπλάστηκαν γιὰ νὰ δίνουν στὸν κόσμον τέκνα.»

Δὲν ἔλειψαν ὁμοῦς καὶ οἱ ἀντίθετες γνώμες, ἐκεῖνοι δηλαδὴ ποὺ ἐγκρίνουν τὴν ἀποστολὴ τῆς κλινικῆς. Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Μεθοδικῆς Ἐκκλησίας Τζῶν Γουέλσεϋ Λόρντ, ποὺ ἀπολαμβάνει μεγάλου σεβασμοῦ στὴν Οὐάσιγκτον, ἐξεδηλώθη ὑπὲρ τῶν σκοπῶν τῆς κλινικῆς. «Ἐκφράζω προσωπικὰς μου ἀπόψεις—εἶπε—καὶ ὄχι ἀπόψεις τῆς Ἐκκλησίας. Συγχαίρω ἐκείνους ποὺ προσφέρονται νὰ βοηθήσουν χιλιάδες ἄνθρωπους, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν τὰ μέσα, νὰ μὴν ἀποκοτῶν παιδιὰ καὶ νὰ μὴν τὰ βλέπουν νὰ ὑποφέρουν καὶ νὰ φθειρῶνται. Τὰ παιδιὰ ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ἀγάπην, ἀπὸ φροντίδα καὶ ἀπὸ μέσα. Ὅταν αὐτὰ τοὺς λείπουν, εἶναι περιττὸ νὰ ἐρχῶνται στὸν κόσμον. Τὸ πρόβλημα ἄλλωστε δὲν εἶναι ἀμερικανικόν. Εἶναι περισσότερο πιστικόν γιὰ ἄλλες χώρας, ὅπου μυριάδες ἄνθρωποι πένονται καὶ ἀναριθμητὰ παιδιὰ θεθαίνουν μέσα στὴ στέρησιν. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἴδομε τὸ πρόβλημα ἀπὸ τὴν ἀνθρωπιστικὴν του πλευρὰν, ἢ τοῦλάχιστον ἀπὸ ὅλες τίς πλευρὰς.»